

MUZEUL JUDEȚEAN DE ISTORIE ȘI ARTĂ ZALĂU

**ACTA
MVSEI POROLISSENSIS**

XLI

ARHEOLOGIE – RESTAURARE – CONSERVARE

ZALĂU
2019

EDITOR ȘEF: Dr. Corina BEJINARIU

COLEGIUL DE REDACȚIE

Dr. Horea Pop – redactor șef
Dr. Dan Deac – redactor responsabil
Dr. Dan Băcueț-Crișan – secretar de redacție
Dr. Sanda Băcueț-Crișan – membru
Dr. Ioan Bejinariu – membru
Dr. Emanoil Pripon – membru

COLEGIUL EDITORIAL

Prof. Dr. Gheorghe LAZAROVICI, Universitatea Eftimie Murgu, Caransebeș, România
Dr. Tiberius BADER, Hemmingen, Baden-Wurttemberg, Germania
Prof. univ. dr. hab. Gelu FLOREA, Departament Istorie Antică și Arheologie, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca (România)
Cercet. șt. I dr. hab. Coriolan H. OPREANU, Institutul de Arheologie și Istoria Artei (Academia Română), Cluj-Napoca, România
Cercet. șt. I dr. Ioan STANCIU, Institutul de Arheologie și Istoria Artei (Academia Română), Cluj-Napoca, România
Prof. univ. dr. Sorin MITU, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România
Prof. univ. dr. Adrian IVAN, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România
Drd. Dan Octavian PAUL, Muzeul Banatului, Timișoara, România
Conf. univ. dr. Sorin NEMETI, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România.

Responsabilitatea pentru conținutul științific al articolelor, pentru formulări și calitatea rezumatelor în limbă străină revine în întregime autorilor.

ACTA MVSEI POROLISSENSIS

Anuarul Muzeului Județean de Istorie și Artă Zalău

Orice corespondență referitoare la publicație va fi trimisă pe adresa: MUZEUL JUDEȚEAN DE ISTORIE ȘI ARTĂ ZALĂU, RO-450042 Zalău. Str. Unirii, nr. 9 Tel.: 004-0260-612223, fax: 004-0260-661706 e-mail: muzeul.zalau@gmail.com	Toute correspondance sera envoyée à l'adresse: MUZEUL JUDETEAN DE ISTORIE SI ARTA ZALAU, RO-450042 Zalău. Str. Unirii, nr. 9 Tel.: 004-0260-612223, fax: 004-0260-661706 e-mail: muzeul.zalau@gmail.com
--	--

© EDITURA POROLISSUM A MUZEULUI JUDEȚEAN

ISSN 1016-2801

Tipar: S.C. MEGA PRINT S.R.L. CLUJ-NAPOCA

CUPRINS – SUMMARY – RÉSUMÉ

NEOLITIC

“OAMENI ȘI CIOBURI”. MORMINTELE NEO-ENEOLITICE DESCOPERITE ÎN SĂLAJ.
REZULTATELE ANALIZELOR ANTROPOLOGICE..... 9

SANDA BĂCUEȚ CRIȘAN, MIHAI CONSTANTINESCU

”PEOPLE AND HERDS”. NEO-ENEOLITHIC BURIALS DISCOVERED IN SĂLAJ. THE
RESULTS OF THE ANTHROPOLOGICAL ANALYSIS

PIESE DE PRESTIGIU DIN PIATRĂ ȘLEFUITĂ DIN NEOLITICUL ȘI ENEOLITICUL
TIMPURIU ÎN NORD-VESTUL ROMÂNIEI 17

MIHAI DUNCA

PRESTIGE POLISHED STONE PIECES FROM NEOLITHIC AND EARLY ENEOLITHIC IN
NORTH-WESTERN ROMANIA

DESCOPERIRI IZOLATE DE UTILAJ LITIC ȘLEFUIT DE PE TERITORIUL JUDEȚULUI
SĂLAJ 29

MIHAI DUNCA

STRAY FINDS OF POLISHED LITHIC TOOLS FROM THE TERRITORY OF SĂLAJ COUNTY

EPOCA METALELOR

ARCHAEOBOTANICAL ANALYSES ON CHARRED MACROREMAINS FROM ȘIMLEU
SILVÂNIEI “OBSERVATOR” SITE (2015 ARCHAEOLOGICAL CAMPAIGN) 43

BEATRICE CIUTĂ, IOAN BEJINARIU

COMUNITĂȚILE OTOMANI DIN BAZINUL CRIȘURILOR. O NOUĂ PERSPECTIVĂ DE LA
FRONTIERA ESTICĂ A COMPLEXULUI CULTURAL OTOMANI-FÜZESABONY (CCOF) 53

GRUIA FAZECAȘ, FLORIN GOGĂLTAN

OTOMANI COMMUNITIES FROM IN THE BASIN OF THE CRIȘ RIVERS. A NEW
PERSPECTIVE FROM THE EASTERN FRONTIER OF THE OTOMANI-FÜZESABONY
CULTURAL COMPLEX (OFCC)

NEW GLASS FINDS FROM TRANSDANUBIA. NOTES ABOUT MIDDLE LA TÈNE GLASS
JEWELLERY FROM THE RÁBA AND MARCAL RIVER VALLEYS 81

ANDREEA DRĂGAN

EPOCA ROMANĂ

THE POTTERY KILNS AT ȘIBOT-ÎN OBREJ (ALBA COUNTY)..... 93

ADELA BĂLTĂC, ALINA STREINU, ALEXANDRA DOLEA

*LIBER PATER FRUGIFER: UN GRAFFITE VOTIF DU CAMP AUXILIAIRE DE ROMITA
(DACIA POROLISSENSIS)* 113
DAN DEAC, DAN DANA

CERCETĂRI ARHEOLOGICE PREVENTIVE ÎN NECROPOLA ROMANĂ DE LA APULUM,
DEALUL FURCILOR-*PODEI*..... 121
MIHAI GLIGOR, ANCUȚA BOBÎNĂ, GABRIEL BALTEȘ, ANA FETCU
ARCHAEOLOGICAL RESCUE EXCAVATIONS IN THE ROMAN NECROPOLIS FROM
FURCILOR HILL - *PODEI* AT APULUM

A NEWLY DISCOVERED KÜNZING-TYPE ROMAN DAGGER FROM THE *LIMES* OF
DACIA POROLISSENSIS 137
MONICA GUI, HOREA POP

A ROMAN RING WITH CARNELIAN GEM DISCOVERED AT POROLISSUM-SĂRATA 155
ANA CRISTINA HAMAT, DAN BĂCUEȚ-CRIȘAN

DESPRE INELE DE TIP CHEIE CU PLACĂ TRAFORATĂ ȘI SIMBOL CRUCIFORM DIN
DACIA ROMANĂ 163
ANA CRISTINA HAMAT, HORAȚIU COCIȘ
IN REGARD OF THE KEY-TYPE ROMAN RINGS WITH PERFORATED PLATE AND
CRUCIFORM SYMBOL FROM ROMAN DACIA

THE FIRST PALMYRENE ARAMAIC INSCRIPTION DISCOVERED AT POROLISSUM
(MJIAZ CC 799/2002)..... 175
JEREMY HUTTON

THE POTTERY KILNS FROM POROLISSUM-SĂRATA AND THE PROBLEM OF THE
SETTLEMENT'S INNER DEFENSIVE LINE..... 185
LUCIANA NEDELEA, HORAȚIU COCIȘ, DAN BĂCUEȚ-CRIȘAN

EPIGRAPHICA POROLISSENSIA (II) 253
IOAN PISO, DAN DEAC

LES ESTAMPILLES MILITAIRES DE RĂZBOIENI-CETATE 263
IOAN PISO, RADA VARGA

ROMANS IN THE SCHOOL. NOTES ON THE ARCHAEOLOGICAL COLLECTION OF THE
KUUN COLLEGE FROM ORĂȘTIE - SZÁSZVÁROS 291
CSABA SZABÓ

RESTAURARE – CONSERVARE

VASE CU PICIOR DIN PERSPECTIVĂ PALEOTEHNOLOGICĂ ȘI EXPERIMENTALĂ 303
DAN ANGHEL
VESSELS WITH FEET FROM A PALEOTECHNOLOGICAL AND EXPERIMENTAL
PERSPECTIVE

CERAMICA NEOLITICĂ PICTATĂ – ÎNTRE ARTĂ DECORATIVĂ ȘI FUNCȚIE PRACTICĂ... 321
ANAMARIA ELEKES
PAINTED NEOLITHIC POTTERY – BETWEEN DECORATIVE ART AND PRACTICAL
FUNCTIONALITY

ZĂBALA TRACICĂ. OAMENI ȘI RĂZBOINICI 331

TEODORA JUGRĂȘTAN

THE THRACIAN HORSE-BIT. PEOPLE AND WARRIORS

THE RESTORATION AND CONSERVATION OF NEOLITHIC POTTERY DECORATED
WITH A BLACK MIXTURE OF BIRCH BARK AND NATURAL BITUMEN.....337

EMANOIL PRIPON

IN MEMORIAM

IN MEMORIAM DR. GABRIELA HORTENZIA RĂDULESCU (1952-2019) 345

IN MEMORIAM
DR. GABRIELA HORTENZIA RĂDULESCU (1952–2019)

În data de 17 septembrie 2019, în mod neașteptat, a plecat dintre noi distinsa Doamnă Dr. Gabriela Hortenzia Rădulescu, cercetător arheolog și profesor de excepție.

S-a născut la 26 octombrie 1952 la Petroșani unde a urmat școala generală și liceul. În anul 1976 a absolvit Facultatea de Istorie din cadrul Universității „Babeș- Bolyai“ Cluj-Napoca. În septembrie 2011 a obținut doctoratul în istorie, titlul tezei sale de doctorat fiind: „Habitatul în Transilvania de nord-est în secolele VII-XV”.

Între anii 1976-1986 a urmat o carieră didactică la Liceul Industrial Nr. 1 din Baia Mare, unde s-a remarcat ca un profesor dedicat și talentat.

Din 1986 și până în 2012 a activat ca muzeograf și apoi cercetător științific la Muzeul Județean Bistrița-Năsău, ca specialist în arheologie medievală și în istoria orașului medieval Bistrița.

Gabriela Hortenzia Rădulescu a contribuit la întocmirea de rapoarte de specialitate și monografii istorice pentru bisericile monument-istoric din județul Bistrița-Năsău. Ca arheolog a condus, în diverse situări arheologice, lucrări de cercetare istorică și arheologică medievală în județul Bistrița-Năsău. Pe parcursul activității sale a participat ca autor și co-autor la numeroase proiecte științifice interdisciplinare (geoarheologie și arheometrie), muncind cu dedicație, altruism și spirit de sacrificiu.

Dintre volumele sale mai importante editate menționăm:

- *Bistrița*, 2002
- *Bistrița. O istorie urbană*, 2004
- *Bistrița – O istorie urbană: Orașul medieval*, 2008
- *Bresle, meșteri și meșteșuguri la Bistrița între Evul Mediu și lumea modernă*, 2012

Înzestrată cu o mare putere de muncă, provenită dintr-o familie de intelectuali, persoană afabilă și de o aleasă educație, din partea paternă de origine elenă, Gabriela Rădulescu a călăuzit pașii multor elevi pe drumul devenirii și maturizării educative. Gabriela Hortenzia Rădulescu a fost un suflet sensibil și generos, spirit pozitiv și modest, fiind un real sprijin colegilor și colaboratorilor de breaslă din mediul științific bistrițean și transilvănean.

Dumnezeu să o odihnească în pace!

Marius Horga